
ТЕМА VIII

ФОРМА – ПРЕДМЕТ ДУХОВНОГ ИНТЕРЕСА



Даница Милановић, *Хвала ти на свему*
(Трећа награда – кратки филм)
Пожаревачка гимназија, Пожаревац
Ментор: проф. Катарина Вукашиновић



Јудит Берец, *Под окриљем ноћи*
(Трећа награда – кратки филм)
Гимназија „Болаи“, Сента
Ментор: проф. Габор Међери

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

РЕЧНИК РЕЛИГИЈСКИХ ПОЈМОВА

ВЕНЧАЊЕ, обред склапања брака за који постоји посебан церемонијал у свакој религијској заједници. Код Јевреја веридба је трајала и трајала до годину дана, након чега би се уговарао дан венчања, мираз, број гостију и колику ће свадба имати цену. Рабин би младенце уводио под хупу или су кум и кума придржавали младожењин талит. Кад би младенци рекли да добровољно ступају у брак, рабин би давао младожењи прстен везан марамицом (на њему би писало име жене и чија је жена), који би младожења стављао на младин кажипрст (кад кажипрстом неком нешто показује да се види да је удата). Након тога читају се обавезе младожење према жени, следи молитва и испијање вина у знак склопљеног брака. По прописима јеврејске религије, необрезан мушкарац не може да склопи брак у синагоги. У случају развода брака, жена не може да се понова уда деведесет и два дана. Код православних црквено венчање најављује се три недеље раније, да би могле да се изнесу евентуалне препреке за склапање таквог брака. Младенци за венчање у цркву долазе са два сведока који све време

церемонијала држе запаљене свеће. Најпре се обави молитва, а свештеник даје поуку млади. Сличан се церемонијал, уз присуство кумова, обавља код католика. Кумови ставе прстење на послужавник, а онда их младенци даривају једно другом. Венчање се завршава свештениковом молитвом. И код венчања по исламским прописима морају да буду присутна два кума (ако су мушкарци, или један кум мушкарац, други две жене). Венчање обавља верско-просветни референт у одбору Исламске заједнице. Он најпре провери да ли младенци познају темељне основе ислама и укаже им на међусобне дужности и права у браку. Младожења мора млади да да свадбени дар, што је Кураном одређено. Након тога следи молитва. Младенци три пута понове жељу да ступе у брак, а церемонијал се завршава молитвом за брачну срећу.

ВИДОВАН, празник у част хришћанског свеца Вида, заштитника очињег вида. То је било и словенско божанство светлости и славило се у време кад су дани били најдужи. Срби су га славили и пре Косовске битке (28. VI) као дан древног

словенског бога Вида. Од Ковске битке (1389), у којој је погинуо кнез Лазар, Срби тај дан обележавају као празник мучеништва за веру, мада је у календар унесен тек 1892. године.

КАНДИЛО (лат.), повећа посуда у којој гори фитиљ у уљу. Ставља се пред иконе Богородице и светаца.

КАТОЛИЧАНСТВО (грч.), један од најраспрострањенијих праваца у хришћанству. И по бројности следбеника и по организацијској структури, по хијерархији и развијеној теологији, то је једна од најорганизованијих религијских заједница. Католици су, на основу заједничке вере и истога начина њеног испољавања, окупљени у Католичку цркву која надилази националне границе и обухвата различите народе. Врховни поглавар католичанства је папа и његово седиште у Ватикану. Највише следбеника има у Јужној Америци, мада му је центар у Европи. Укупно им припада 17,47% светског становништва. Од држава, Малта има највећи постотак становника католика – 98%.

ПРАВОСЛАВЉЕ (грч.), један од четири правца у хришћанству, посебно се развио после раскола (1054. г.) на западну и источну ортодоксну, православну или правоверну Цркву. Распрострањено је, углавном, на подручју Балкана, југоисточне и источне Европе. У православљу

нема јединствене организације као код Католичке цркве, већ су све заједнице организоване као самосталне, аутокефалне црквене заједнице. Цариградском патријарху само припада првенство почасту у односу на остале патријархе. Разлике у обредима, језику, менталитету, црквеној дисциплини, догми, тежња за приматом, све су то разлози који су довели до раскола 1054. године. Признају седам светских сакрамената. Крштење обављају потапањем у воду и повезано је с обредом миропомазања које се обавља одмах након крштења. Причешћују се, за разлику од католика, хлебом (који је квасан) и вином. Православни не верују у чистиштиште, примат папе, као ни у његову незаблудивост у питањима вере и морала. Код католичких свештеника обавезан је целибат за све свештенике, док је у православљу задржан само за калуђере. Истина, кандидат за свештеника се мора оженити пре заређења и не може се женити у свештеничком звању. Седам сакрамената православни називају тајнама. Имају развијен култ икона. Православне цркве називају се још и ортодоксним. Халкедонски сабор је, двадесет осмим каноном, одредио да се границе црквеног подручја морају подударити с државном границом. На том начелу су и организоване православне цркве. Почетком XXI века припадало му је 5,65% светског становништва.

ПРОТЕСТАНТИЗМ (лат.), низ заједница за које се у многим земљама неоправдано усталио назив „следба“. Назив су добили по протесту за верску толеранцију и право човека да Богу служи по својој савести. Реч је о протесту који су реформатори уложили против закључака католичких сталежа усвојених на сабору 1529. године. Настанак протестантског учења везан је углавном за XVI век и период реформације. Реформација је била резултат идеологије грађанства и грађанске класе, која је сматрала да се хришћанство и његово учење морају реформисати. Под овај појам подводимо све религијске заједнице настале на Западу одвајањем од Католичке цркве или расцепом у оквиру њих самих. Припаднике тих заједница називамо протестантима, а њихово учење протестантизам. Као темељни извор учења узимају Библију, који су преводили на народне језике и дистрибуирали, а негирају остале религијске ауторитете. Верују да је спас могућ путем личне вере и да не зависи од учешћа у црквеном животу. Укинули су председничку улогу свештеника између Бога и људи. Од сакрамената углавном признају крштење и еухаристију. Значајно су упростили култ, одбацили поштовање светаца, анђеле, иконе, редовништво, локалне цркве су, у начелу, самосталне. Посебно придају важност Новом завету и појединим је-

ванђељима, па их још називају и „јеванђелским хришћанством“. Већ средином XV века протестантизам је имао следбенике у Немачкој, Швајцарској, Енглеској, Шведској, Данској, Норвешкој, Француској, Холандији, Белгији, Чешкој итд. Касније ће се протестантске религијске заједнице раздвојити у много праваца. Почетком XXI века окупљао је око 5,56% светске популације.

САВА НЕМАЊИЋ (1174–1235), први архиепископ Српске православне цркве. Боравио на Атосу, где се закаљуђерио и, уз очеву помоћ, подигао манастир Хиландар. Саградио је и манастир Жичу. Он је у Никеји од цара Теодора I Ласкариса и патријарха Манојла I Харитопула добио одобрење за стварање самосталне српске цркве. Од 1219. Сава је био први архиепископ те цркве са седиштем у Жичи. Проглашен је за свеца, а 27. јануар се слави као дан у његову част. На Врачару у Београду, где су Турци спалили његове мошти, подигнут је храм у његову част.

СУНИЗАМ (ар.), главни правац у исламу који прихвата и суну као извор вере. Припада му око 83% свих припадника ислама у свету. Не признају непогрешивост имама. Сматрају да је Мухамедово учење дефинитивно завршено за његовог живота и да му се нема шта додати, већ га треба искрено следити и тумачити. Сунитском правцу при-

падају углавном Арапи, муслимани у Африци и становници западног дела исламског света. Лојални су заједници и њеној традицији. Верују да потичу од калифа Османа, за разлику од шиита који, по предању, потичу од калифа Алије. Припадници ислама у Босни и Херцеговини и на Балкану припадају овом правцу.

ШИИТИ (ар.), правац у исламу настао у VII веку. Истичу и прихватају харизматичну заједницу и харизматичног вођу. Следбеници су му развили култ четвртог калифе Алије, Мухамедовог зета, по њиховом веровању, јединог правог Мухамедовог наследника. Наиме, шиити верују да је Посланик Мухамед њега именовао за наследника (односно за калифу). Њега и његовог сина Алију 661. године убили су противници династије Омајиди. Верују у дванаест имама, од којих је последњи живео у IX веку. Верују да је последњи имамам Махди нестао 878. године и да ће се поново појавити пред судњи дан, истребити невернике, покорити све народе и обратити их у ислам. Основна начела на којима се заснива шиитско учење су: тавхид (веровање у Божје јединство), нухуват (посланство), меад (проживљавање, живот

после смрти), имамаат (веровање у имама као Мухамедове наследнике); адл (божанска права). У трима начелима (Божје јединство, посланство и живот после смрти) слажу се сунити и шиити. У друга два се разликују. Шиити признају светост Курана, Мухамедово посланство и традиционалне исламске обреде. Не признају суну – „предање“. Обреди су им идентични са сунитским. Обављају праксу ходочашћа и на гробове имама. Највише следбеника имају у Ирану (припада му 89% становништва), Азербејџану (93,4% становништва су муслимани), деловима Ирака (97% становника су муслимани, од тога 60-65% шиити), Пакистану (97% становника су муслимани, од тога 20% шиити), Кувајту, потом у Либану, Сирији, Јордану, Саудијској Арабији, Бахреину, Оману, Авганистану, Таџикистану и неким другим земљама. Чине око 16% следбеника ислама. Алијин гроб у Неџафу (Ирак) и Крбела као место погибије Хусеина места су шиитског ходочашћа.

ШОФАР (хебр.), дувачки инструмент, овнујски рог, који се употребљава у синагогама пред велике празнике, а особито на дан Рош (х)ашане и на завршној служби за празник Јом кипур.

Др Иван Цвитковић

(Из Речника религијских појмова
Прометеј, Нови Сад, 2009)

КАДА ПОРАЗ ЗНАЧИ СРЕЋУ

А има и припрема да су историјска збивања праћена последицама које нису очекиване, да су чак добиле и обратно значење. Благодети мира после Другог светског рата уживају највише они који су рат изгубили: Немачка и Јапан. Када је у енглеском парламенту вођена дебата о нужности припремања за случај да дође до новог рата, један посланик је добацио: „Али да пазимо да не добијемо и трећи светски рат!“ Заорило се бурно одобравање. Енглези су после добијеног првог светског рата изгубили многе колоније, а после другог – целу империју.

Пре 45 година прослављало се искрцавање армаде западних савезника у Нормандији, што се сматра за највећи подухват те врсте у историји ратова. Инвазија је успела, и то је несумњиво убрзало ратну победу, бар на западној страни. Али да није успела? У дискусијама које су приликом прославе вођене указивано је и на ту могућност. Шта би било тада? По општем мишљењу, стручњака нов подухват искрцавања тако циновских размера за дуго и дуго време не би уопште долазио у обзир. Европа би остала затворена западним савезницима, а отворена источним. То је један амерички дипломата овако формулисао: „Руси би нас чекали на Рајни“. Да не би дочекали, Американци су и по изјавама неких званичних фактора имали у глави једну мисао. Атомска бомба није више била тајна за Американце. Рувелт је њу такоређи већ имао у рукама. Они који су изблиза познавали тадашњег председника отворено су изјављивали да се он не би устручавао да за њом посегне, ништа мање него Труман две године доцније. Келн или Минхен били би претече Хиросиме. Карактеристично је зато да ли су успех савезничке инвазије поздравили приликом прославе и неки истакнути западнонемачки политичари. Да је инвазија тада пропала ако зна шта би остало од Немачке.

А има сведока који знају да је Рувелт био спреман и после инвазије да атомску бомбу баци на Немачку, како би натерао Хитлера на капитулацију. То је и мишљење пуковника Пола Тибита, коме је поверено да у највећој тајни опреми екипу за бацање атомске бомбе на Немачку и Јапан. Он каже да је у почетку имао више у виду Немачку него Јапан. Међутим, Хитлер је сам себи судио и Немачка

ОГЛЕДАЛО

капитулирала 20 дана пре дефинитивно успеле пробе атомске бомбе. Оно што је можда било намењено Немачкој, снашло је Јапан.

Да је било што није било, много шта не би било као што је било.

Или, вратимо се опет атентату на Хитлера. Да је Хитлер тада погинуо, генерали би наставили рат и изгубили га. Јер, било је наивно веровање неки од њих да би се савезници кришом једни од других упустили у пактирање са генералима. До безусловне капитулације дошло би неизоставно. Само би онда она имала другачији ефекат. Многи Немци веровали би или би волели да верују да би крај рата био другачији да фирер није био жртва атентата.

На пример, пораз у првом светском рату правдан је у Немачкој после рата фамом о „ножу у леђа“. Није тобож рат изгубила Немачка армија, већ немачки демократи који су из позадине саботирали успешно вођење рата. Та фама уништила је Вајмарску републику и немачку демократију произишлу из тог пораза. Да је Хитлер био жртва атентата, фама о „ножу у леђа“ лебдела би после рата сигурно опет на уснама нацистички настројених Немаца и имала можда исто тако фаталне последице по немачку демократију произашлу из пораза у Другом светском рату. Њу је могао да уништи једино Хитлер, уништивши самог себе, што је он и учинио захваљујући томе што је две године раније у покушају атентата остао жив.

Предраг Милојевић

(Из књиге *Кажем ја себи: антибиографија*
Прометеј, Београд, 1991)

ЗАДОВОЉСТВО У ТЕКСТУ И ЗАДОВОЉСТВО У СЛИКАЊУ

Замисао „задовољства у тексту“ увео је Ролан Барт да би указао на свет „свет од језика“ чије брујање ослушкује, подражава и приказује кроз полижанровске текстуалне форме. Замисао „задовољства у тексту“ је искорак из пронаучне структуриалистичке семиотичке и семиолошке расправе о природе у књижевног текста и текста културе у постструктуралистички продуктивни текст који даје право гласа како рационалности тако и субјективној еротичи писма. Структуралистички текст аутора оставља у повлашћеном положају „објективног научника“ који је изван њега. Постструктуралистички тест укида привилегије писца и читаоца суочавајући их са радом жеље, субјективности и задовољства: „Текст који пишете мора да ми да доказа да ме жели“.

Текст не објашњава и не интерпретира, већ заводи. Задовољство, завођење и еротизам писања приказују текст као привид (алегорију) тела.

Сликаство француских структуралистичких и постструктуралистичких сликара и теоретичара Марка Девада и Луја Кана открива у потезу, гесту и трагу боје рад шеље и задовољство у сликању. Слика постаје алегорија „еротског тела“ које под сликаревим додиром постаје важно „од“ боје (термини имају психоаналистичку „сексуалну“ конотацију). Девад записује: „Сликаство одражава управо тај гест урањања и буњања боје и у боји, оно је непрестана инвенција чији је ужитак везан за изненађење, које је наслада везана за новост“. Сликари трансавангарде, анахронизма и неоекспресионизма развијају „задовољство у сликању“ разумевајући га као повратак чулности (повлашћености сликара) наспрам минималистичке и концептуалистичке интелектуалне и езотеричне језичке игре око уметности.

ОГЛЕДАЛО

ЛИТЕРАТУРА

- Ролан Барт, Задовољство у тексту, Градина, Ниш, 1975.
 - „Ера постмодернизма – уметност осамдесетих“, *Поља* бр. 289, Нови Сад, 1983.
 - Марк Деваде, Француско сликарство 1960–1985, МСУ, Београд, 1985.
 - Марк Деваде „Сликарство...изближе“, *Ментални простор* бр. 4, Београд, 1987.
-

Мишко Шуваковић

(Из књиге *Постмодерна*,
Народна књига Београд 1995)

УНУТАРЊА, ВАЊСКА И ТРАНСЦЕНДЕНТНА ФОРМА

4. „Унутарња форма“, „форма“ као „прооформљеност“. Овдје имамо, без сумње, посла с једним филозофским појмом форме који има додира и с Аристотеловим – о којем ћемо посебно говорити. Nikolai Hartmann тај појам најбоље изражава њемачким термином „Durchgeformtheit“: он значи да је једно дјело, не само умјетничко, уједно израђено до најфинијих потанкости и уједино да су у њему сви ти детаљи чврсто повезани и функционални у односу према цјелини, да творе, како би музичари рекли, „сузвучје“. Та је „прооформљеност“ исто што и перфекција, довршеност у којој често формални захвати одређују квалитету и карактер творевине: она не оставља мјеста никаквој празнини нити могућности да један детаљ или елемент не ступи у релацију са другим. Зато таква форма унутрашње одређује како да једна ствар буде оно што она јест, чини је таквом да се приближава идеалу, идеалном виду једног појма. За естетичка истраживања тај појам форме од слине је важности. На њега је мислио Родин, према овом цитату из недостижне Рилкеове студије: „Подигне гљиву раздраган, показује је госпођи Родин, која, једнако као и он, није пропуштала ове ране шетње: „Гледај“ – говорио је узбуђен – „томе треба само једна ноћ; у једној ноћи све је то настало, све те ламеле. Добар рад. У овом „Добар рад“ лежи појам порооформљености: сво мноштво мунициозно израђених појединости служи једној функцији: расплођивању. У природи, дадако, нема празнина ни сувишних детаља, сва су њена бића „прооформљена“.

5. „Вањска форма“. – За разлику од унутарње, она не одређује есенцију једне ствари, њена промјена не би повлачила за собом и промјену ствари коју обухваћа или на коју се аплицира. Она је интимно не дира и не носи у себи детерминативне косен-

квенције. Најјаснија слика за ту форму је посуда и течност: прва даје другој вањску форму, уоквирује је и задржава у одређеним границама, а те су границе у односу према самој течности вањске у том смислу што се течност не би промјенила у својој квалитети и кад би била преточена у посуду другачијег облика. Иако та форма, за разлику од унутарње, није конструктивна у естетском дојму, који није индиферентан према вањштини и појавности, осветљењима, одсјајима и рефлексима, игра и она велику улогу- у архитектури често и одлучујући. То је форма у овом примјеру прелази камену: „У бујици струјној облик токова низ хрбате прихватајући меко тонове што више долазе и доспевају на њ него што се уза њ аплицирају више путују неголи остају, ту, поред влажне и податне, као гума густе и течне траве, стоји он, камен – свјетао и топао. „Сваки сјај или дах на материји, плотиновски, може дативу вањску форму, без које је љепота незамислива. То је уједно и

6. „Трансцендентна форма“, уколико и ако она указује на један дух који је овој материји пришао из вана, на којој се одражава, трепери и цакли. Она преко светлости што пада на неко биће или творевину упућује на извор те свјетлости, преко зрака који обузима та бића трансцендира к нечем што је мета та физика, што обично, без оног повлашћеног знака на себи који обиљежава умјетничка дјела, није видљиво и остало би заувјек скривено. Умјетнички потез зна вањској вањској форми дати такве дрхтаје, слутње и путоказе који прелазе оквире бића и одводе платформама по којима је скројен цијели свијет, макрокосмос, али микрокосмос, путање звјезда, али и набори на шкољци у мору. Ова форма што трансцендира к метафизицком, што попут Bachovih фигуралних токова навире према бесконачности, одликује веома ријетка умјетничка дјела, само она највећа.

Др Иван Фохт

(Из књиге *Тајна умјетности*,
Школска књига, Загреб, 1976)

Универзитет у Нишу ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

**АКРЕДИТОВАНИ
СТУДИЈСКИ ПРОГРАМИ:**

**ФИЛОЗОФИЈА
ИСТОРИЈА
СОЦИОЛОГИЈА
ПСИХОЛОГИЈА
ПЕДАГОГИЈА
НОВИНАРСТВО
КОМУНИЦИРАЊЕ
И ОДНОСИ С ЈАВНОШЋУ
СРБИСТИКА
АНГЛИСТИКА
РУСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**

**УСКРОРО!!
НЕМАЧКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**



Служба за наставу и студентска питања
Централа: (018) 514-312, 514-244
локал 186, 132

ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ
(018) 514-312, локал 105

Филозофски факултет, Ђирила и Методија 2, 18000 Ниш, Република Србија





8.

БЕОКУЛИС

27. 5. - 17. 6.

МАТЕМАТИЧКА
ГИМНАЗИЈА БЕОГРАД

галерија
КУЛОАР
математичка гимназија београд

50
МГ
1945-2020



СТУДИО
УРОБОРОС

Дизајн плаката: Лука Тилингер

БЕОКУЛИС

БЕОГРАДСКИ
КУЛОАРОВ
ЛИКОВНИ ИЗРАЗ
СРЕДЊОШКОЛАЦА
СРБИЈЕ

Математичка гимназија
Краљице Наталије 37
Београд
mg.edu.rs

Директор:

Мр Срђан Огњановић

Уредник БЕОКУЛИС-а

Радивоје Благојевић

Сарадници:

Мирјана Мићић
Мила Коларевић Туцовић
Љиљана Маловић Козић
Олгица Рајић
Јелена Медаковић
Гордана Томашевић

Горан Обрадовић
Бранислав Узелац
Желимир Тројер
Неђо Никачевић
Менсур Поровић
Борис Чистопољски
Жарко Јањић

Дизајн каталога:

Лука Тилингер

Информационо друштво

БЛАГОВЕСТ

Стручни жири

8. БЕОКУЛИС-а

Милан Туцовић,
сликар, председник
Жирија за ликовни рад

Божидар Калезић,
редитељ, председник
Жирија за кратки филм

Саша Марјановић,
сликар, председник
Жирија за фотографију

Радивоје Благојевић,
социолог уметности

УЧЕНИЦИ – АУТОРИ

Ален Дрпљанин
Ана Лукач
Ана Марија Ковачевић
Ана Милановић
Ана Милијевић
Анамарија Пештић
Ангела Станоевска
Андрица Милошевић
Анђела Јовановић
Анђела Радосављевић
Анђелина Миљковић
Ања Кендија
Балша Шћепановић
Бетина Сремко
Бојана Рашић
Василије Батричевић
Вељко Вујовић
Урош Вучетић
Вељко Матовић
Виктор Врбашки
Вук Стругар
Давид Мађар
Данијел Ракић
Даница Милановић
Дарија Радуловић
Делфина Орданоска
Дуња Поповић
Ђорђе Николић
Егон Кеченовић
Емир Храповић
Зерина Ходовић
Зорана Ђукић
Сара Ђуница

Ива Зелић
Милица Јовић
Катарина Сићовић
Марија Михајловић
Викторија Ћосић
Јана Милановић
Милош Јовановић
Танасије Ракић
Исидора Рилак
Матија Јевтић
Оливера Латиновић
Захарија Поргу
Кристина Ристовскиа
Јана Јоноска
Ива Ивановић
Иван Гргуровић
Мила Гавриловска
Ивана Милановић
Кристина Ковачевић
Марина Тановић
Ксенија Мркаић
Марија Каварић
Катарина Мандић
Иван Биљурић
Илић Младен
Иман Џомбић
Исидора Селаковић
Исидора Шћепановић
Ивана Миљанић
Јана Анђић
Јана Радичевић
Јасенко Стојаковић
Јелена Јаковљевић

ОГЛЕДАЛО

Јелена Радусиновић
Јелена Станић
Јована Гоџоска
Нејра Дервановић
Јована Дробњак
Јована Лукић
Анђела Јовановић
Михаило Мијовић
Александар Комарић
Милан Маровић
Анђелина Семић
Јована Ракочевић
Јована Субашић
Јудит Берек
Јулиа Кис
Кемил Бектеши
Хана Брајовић
Кинга Орос
Кристина Бајић
Бојана Бошковић
Кристина Илић
Кристина Краковић
Лазар Димитријевић
Лазар Јанковић
Лазар Јовановић
Маја Вујисић
Маргит Сабо
Марија Јовановић
Марија Секулић
Марина Секулић
Марко Бошковић
Марко Брковић
Марко Ђурић
Марко Максимовић
Марко Поповић
Марта Мартиновић
Марта Шкорић
Матеа Кантурска
Мелоду Лахош
Мила Стојановић
Милена Ђукановић
Милена Павићевић
Милијана Радуловић

Милица Лисичић
Милица Кнежевић
Милица Мугоша
Милица Мушикић
Милица Травица
Милка Марковић
Младен Илић
Нађа Стевановић
Невена Гајић
Невена Ђуричковић
Неда Петрић
Неира Дервановић
Никола Ђонај
Никола Ненезић
Нина Лугоњић
Ноеми Чипак
Норберт Кермеци
Олга Кираљ
Павле Антонијевић
Милош Аруновић
Павловић Лазар
Раде Арсић
Ријад Кљајић
Сава Вељковић
Сандра Пејић
Саша Црквењаш
Селма Храповић
Семин Шкодрић-Новалић
Семир Халиловић
Сергеј Кравцов
Сергеј Сарчевски
Страхиња Илић
Тамара Перовић
Тамара Станковић
Теа Бабић
Теа Теофилова
Теофил Окиљевић
Филип Поповић
Хана Булатовић
Ема Бурназовић
Медина Витешкић
Џавид Берберовић
Шара Хајду

ПРОФЕСОРИ – МЕНТОРИ

Амра Патковић
Ана Новаковић-Аџић
Андреј Андрејевић
Ачаји Ђерди
Борис Пејић
Борис Ђузовић
Борис Чистопољски
Вања Пантић
Весна Дејановић
Весна Дејановић
Владимир Дуковски
Вукан Ломпар
Горан Рецепи
Горан Секулић
Гордана Требјешанин
Давид Карасман
Дејан Богдановић
Драгана Родић
Душанка Ђорђевић
Злата Јованов
Ивана Ђушић
Јелена Илић Пантић
Катарина Вукашиновић
Катарина Јањаћ
Лаура Лимбунгер
Лариса Жигић

Лидија Ивановић
Маја Соле
Марија Ђурић
Марија Попивода
Марија Попивода
Маријана Тодоровић
Марина Турбић Махмутовић
Међери Габор
Милена Калуђеровић Тонић
Милош Цветковић
Миодраг Кутлашић
Мира Топличевић
Мирјана Вучковић
Назифа Сарајлић
Невена Стефановић
Нина Вукчевић
Радивоје Благојевић
Ранко Ковач
Санела Златаревић
Санела Златаревић
Светлана Томић
Сенка Хукић Гламочак
Сенка Хукић Гланочак
Снежана Крстевска
Соња Ардан

ШКОЛЕ 8. БЕОКУЛИС-а

- | | |
|--|--|
| 1. Уметничка школа,
Ужице | 20. Гимназија <i>Слободан
Шкеровић</i> , Подгорица |
| 2. Гимназија, Прибој | 21. Гимназија Цетиње, Цетиње |
| 3. Техничка школа,
Смедерево | 22. Школа за дизајн <i>Бојдан
Шуйић</i> , Нови Сад |
| 4. Пожаревачка гимназија,
Пожаревац | 23. Гимназија <i>Бољан</i> , Сента |
| 5. Прва крагујевачка
гимназија, Крагујевац | 24. Гимназија Бечеј |
| 6. Гимназија, Лесковац | 25. Зрењанинска гимназија,
Зрењанин |
| 7. Гимназија, Пирот | 26. Гимназија <i>Урош Предић</i> ,
Панчево |
| 8. Средњошколски центар,
Фоча | 27. Школа за дизајн, Београд |
| 9. Средњошколски центар,
Сребреница | 28. Графичка школа, Београд |
| 10. Средња школа
примијењених умјетности,
Сарајево | 29. Хемијско-прехрамбена
технолошка школа, Београд |
| 11. Мјешовита средња школа,
Сребреник | 30. ГХМШ <i>Милутић
Миланковић</i> , Београд |
| 12. МСШ <i>Муса Ђазим Ђајић</i> ,
Кладањ | 31. Економска школа
<i>Нада Димић</i> , Земун |
| 13. МСШ <i>Хасан Кикић</i> ,
Градачац | 32. Прва београдска гимназија,
Београд |
| 14. КШЦ <i>Св. Франђо</i> , Тузла | 33. Шеста београдска
гимназија, Београд |
| 15. Грађевинско геодетска
школа, Тузла | 34. Седма београдска
гимназија, Београд |
| 16. Гимназија <i>Андрије
Мохоровићића</i> , Ријека | 35. Девета гимназија <i>Михаило
Пејровић</i> Алас, Београд |
| 17. Гимназија <i>Орце Николов</i> ,
Скопје | 36. Петнаеста београдска
гимназија, Београд |
| 18. СЛШ <i>Петар Лубарда</i> ,
Цетиње | 37. Гимназија <i>Свети Сава</i> ,
Београд |
| 19. Гимназија <i>Танасије
Пејајковић</i> , Пљевља | 38. Филолошка гимназија,
Београд |
| | 39. Математичка гимназија,
Београд |
-

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНО И РЕГИОНАЛНО ПОВЕЗИВАЊЕ

У времену глобалног транскултуралног повезивања и експанзије занимања за културу, трансформисала се уметничка пракса, па је, сходно томе, промењено и схватање саме уметности. На поље уметничког стварања и рецепције ступили су актери из других дисциплина: информатичари, програмери, архитекте, дизајнери, менаџери, теоретичари, психолози, социолози, еколози. Појавиле су се и нове интердисциплинарне уметничке праксе, те облици друштвеног деловања: уметнички активизам или артивизам, уметничка истраживања, арт терапија, пројекти културног туризма, софтвер и техно уметност, државни спектакл, и тако даље.

Међутим – у погледу одрживог развоја нашег друштва и културе – може се рећи да се једно од приоритетних места интердисциплинарног повезивања открива управо у синергији образовања и уметности.

Успешан пример такве врсте повезивања је БЕОКУЛИС – Београдски Кулоаров израз средњошколаца, изложба радова средњошколаца из југоисточне Европе. Будући да је реч о изложби која се реализује на иницијативу Радивоја Благојевића, професора социологије у Математичкој гимназији у Београду, може се говорити о креативном споју природних наука, социологије и уметности. Важно је истаћи да ова изложба не доводи у дијалог само различите дисциплине и приступе уметности, медије и уметничке изразе, него – што је једнако значајно – она окупља ђаке и професоре средњих школа и гимназија из читавог региона: из Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Републике Српске, Хрватске и Македоније. Стога БЕОКУЛИС пружа прилику учесницима и публици да се упознају с текућом регионалном продукцијом на предмету ликовног образовања, и на тај начин стекну увид у интересовања и креативне, стваралачке домете оних који ће градити будућност региона.

Међу 756 радова из 50 школа, пристиглих на конкурс 6. БЕОКУЛИС-а Галерије КУЛОАР и Галерије Уроборос, заступљени су бројни медији – од стрипа, цртежа и фотографије, преко видео

ОГЛЕДАЛО

радова и анимираних филмова, до слика и објеката, а присутне су и различите теме и поетике – рецимо, девастација села у савременом друштву, култура младих, народна веровања и обреди, урбани пејзаж, положај мањина. Поред жеље да се представи диверзитет средњошколске уметничке продукције, и када је реч о изразима и када је реч о школама из којих радови долазе, критеријуми за селекцију били су: иновативност, аутентичност и развијеност уметничког концепта. Такав систем одабира радова промовише развој креативности међу средњошколцима и њихово упознавање са савременим токовима у визуелној уметности. На тај начин, БЕОКУЛИС подстиче иновативност и критички дух ученика, те приближава визуелну уметност данашњим средњошколкама и средњошколцима, а будућим наставницима, зубарима, правницима, политичарима, инжењерима, научницима...

У времену економских, идентитетских, моралних и других криза, делује охрабрујуће сазнање да постоје визионарске и прогресивне институције, попут Математичке гимназије, које не само да предњаче у својим областима, него развијају и шире интересовања за маргинализоване области – културу и уметност!

Нина Михаљинац

Докторанткиња на групи

Теорија уметности и медија,

Универзитет уметности у Београду, члан жирија

Текст преузет из каталога 6. БЕОКУЛИС-а

(од 9.5. до 17.6. 2014)

ФИЛМ ЈЕ МОРАЛНО ДЕЛО

„Ја бих филм поставио негде између поезије и музике“, изјавио је велики редитељ, апостол филма, Андреј Тарковски. Песник, Драган Јовановић Данилов, додаје: „Да нема поезије, не би било ни стварности.“ Ништа није тако необјашњиво као стварност. То необјашњиво садржано је у самој суштини уметности и живота. Оно што не разумемо – то је живот. Просто животно искуство не може, у довољној мери, да протумачи и објасни принципе и тајне тог сложеног феномена.

Само уметност, а, пре свих, поезија и музика, могу се донекле приближити тој вулканској енергији необјашњивог. Необјашњиво је царство апсолутне слободе. Како докучити то недокучиво и објаснити то необјашњиво?

„Доћи ће дан када ће сви писати поезију, и у људском говору неће бити речи којих ће се песма одрећи“, певао је Бранко Миљковић. И, изговорене, прве невинне детиње речи, оправдавају ту Миљковићеву тврдњу, јер, у том моменту, када дете проговара, присуствујемо рађању чисте поезије. Прве изговорене дечије речи још миришу на наивне и невинне рајске просторе и слободу. Често се питам да ли ми корачамо уназад, када, из дана у дан, покушавамо, свим силама, да сачувамо то дете у себи, а, пре свега, ту дечију наивност? Бити Мали Принц на својој Малој Планети! Наивност је младост срца, то је, стварање унутрашњих светова који не зависе од спољашњих доказа. Јован Дучић је једним својим стихом открио заблуде и заносну поетику тих унутрашњих светова: „Све што волимо створили смо сами“.

Човек се налази у простору спонтаности, маште, илузија, измишљања и игре, заправо, налази се на стази која га води у самога себе „као у непознато“ док се над његовом главом „распрскавају звезде као метафоре“. Уметност је инфантилна делатност, слична дечијој игри, у којој не може да учествује онај несрећник који робује привиду материјалног и очигледног. Песник Мика Антић таквим се људима обраћао на овај начин: „Марш одавде из нашег сокака када

не знаш да сањаш!“ По томе је игра схваћена као принцип и извор уметничког стваралаштва. Немачки филозоф Фридрих Шилер, који је живео у 18. веку, још тада је тврдио: „Човек је потпун човек само када се игра.“ Говорио је, затим, да се на том принципу игре заснива чаробна творевина, лепе, естетске уметности, као и комплетна „уметност живота“. Игра би требало да гради људска становишта и да доводи у исту раван невиност, доброту, емпатичност, спонтаност, милосрђе и апсолутну слободу. Међутим, нажалост, и у злу, перверзијама и злочину налазимо елементе игре. Све је иманентно игри, од првих дечијих гугутања, до жестоких интонација које су ледиле крв у жилама, по конц-логорима Немачке.

Дивно је било гледати 25 филмова ових младих и мудрих људи, учесника 8. БЕОКУЛИСА, уживати у њиховој игри и слободи, одгонетати њихове метафоре, тумачити њихову метафизику, и дивити се њиховим озбиљним порукама. „Живот је врх, освоји га!“ – једна је од озбиљних порука које су се могла видети у филму. Таквих порука је много.

Уживао сам дружећи се са овим младим „филмацијама“, осећајући како ме њихова игра, младост, снага и таленат шаљу у историју. Но, није ми било криво. Напротив. Њихове креативне игре досезале су до саме суштине уметничког стварања, до царства апсолутних слобода, рушећи све пред собом, посебно оно што смо ми, под фирмом искуства и важећих теорија, поставили као границе професије.

Те границе треба срушити.

Ево још једног цитата, Андреја Тарковског, који је својим филмовима, као и ови млади људи, рушио границе искуствених и важећих теорија, и због тога платио високу цену: „Циљ целокупне уметности“, поручује Тарковски, „јесте да објасни самом уметнику, и онима око њега, оно за шта човек живи, шта је значење његовог постојања... Уметност служи човеку да би се виноу, и уздигао изнад себе... Уметност човеку мора дати нову наду... Филм није професионални, већ морални посао“ – закључује Тарковски.

Није фраза ако кажем да су сви филмови, на овогодишњем Беокулису, заслужили да се истакну и да се награде, али ипак смо неке, због извесних посебних квалитета, издвојили.

Награде:

Мали Клајд и Велики свет, први и други део (анимирани филм) аутора Егона Кеченовића, ученика Гимназије „Боџаи“ из Сенте – **прва награда.**

То је духовит филм о аутентичним сновима малог човека, који уз напор и снажљивост савладава препреке које му стварају моћници из великог света. Долази до циља, и аутентичне среће.

ОГЛЕДАЛО

Он, она оно (играни филм) аутора Сергеја Сарчевског, ученика Гимназије „Орце Николов“ из Скопља – **друга награда.**

Филм говори о трагичном неспоразуму који млад човек има са самим собом.

Хвала на свему (кратки филм) Данице Милановић, ученице Пожаревачке гимназије из Пожаревца – **трећа награда.**

То је филмски запис с племнитом поруком која нас опомиње да смо дужни да поштујемо оне из чијег смо срца ушетали на ову планету.

Под окриљем ноћи (играно-анимирани филм) Јудит Берез, ученице Гимназије „Бољаи“ из Сенте – **трећа награда.**

Филм говори о томе како се у овом несрећном времену све дешава под окриљем ноћи: нестају фабрике, људи и дивне природне оазе.

Похвале:

Вирџуална љубав (анимирани филм) Јоване Субашић, ученице Школе за дизајн, Београд; *Размисли* (играни филм) Давида Мађара, ученика Гимназије „Урош Предић“, Панчево; *Прелепи дани* (анимирани филм) Бетине Сремко, Филмска радионица „Бољаи“ Сента.

Честитке свим учесницима! Чекамо ваша нова остварења!

Божидар Калезић,
редитељ
Београд

ОГЛЕДАЛО

ЗАВОД ЗА
УЏБЕНИКЕ
Кућа знања



Интернет продаја

www.zavod.co.yu

e-mail: prodaja@zavod.co.rs



СЛУЖБЕНИ

ГЛАСНИК



ОГЛЕДАЛО

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

373.5(497.11)

ОГЛЕДАЛО : часопис ученика и професора
средњих школа / главни и одговорни уредник
Радивоје Благојевић. - 2014/2015, бр. 1- . - Београд :
Информационо друштво Благовест, 2015- (Београд :
Службени гласник). - 24 cm

Тромесечно. - Текст на више светских језика.
ISSN 2466-2712 = Огледало (Београд)
COBISS.SR-ID 217496332



УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ · ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ



Филолошки факултет Универзитета у Београду је баштиник образовне и васпитне традиције у изучавању и неговању српског језика, књижевности и културе.

Европски и космополитски факултет на коме се студирају језици, књижевности, културе, лингвистика, општа књижевност и библиотекарство на 30 наставних група.



Студијама се даје лични печат кроз велику изборност предмета.

Стичу се знања, вештине и дипломе које су признате у Европи.

Добро дошли на Филолошки факултет!

